

LICHAMEN

PETER VERHELST BIJ DE BEZIGE BIJ

Koor (gedichten, 2017)

Voor bet vergeten (roman, 2018)

Zon (gedichten, 2019)

2050 (gedichten, 2021)

Tongkat (roman, 1999/2022)

PETER VERHELST

LICHAMEN

Novelle

2022

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een werkbeurs van Literatuur Vlaanderen.

Van de eerste druk werden op initiatief van Antiquariaat
De Slegte Antwerpen 20 luxe-exemplaren gebonden door
Pau Groenendijk – Mooie Boeken (Amsterdam) – en door
de auteur genummerd en gesigneerd.

Copyright © 2022 Peter Verhelst
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Foto auteur Stephan Vanfleteren
Vormgeving binnenwerk Aard Bakker
Druk Wilco, Amersfoort
Bindwerk Abbringh, Groningen
ISBN 978 94 031 3251 8
NUR 301

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Er zullen
witte dieren
door het veld
gaan lopen
en dat
zal alles zijn.

Jan Arends

Er was eens zwart.

Er waren flitsen die echo's leken van een onweer
achter de horizon en daarna werd alles weer zwart.

Hoelang moet het geleden zijn dat het stof in de kamer ging liggen? En hoelang al wordt het verrijkt met stuifmeel, sporen van mossen en varens, partikels van een koolmees die op een tak zijn veren zit te schikken? Vermengd met een paar moleculen sterrenstof en door het open raam naar binnen zeilend Saharazand. Een stoflaagje over de hoeken van de tafel, de stoelleuning, de waterketel. Eerst de horizontale oppervlakken en daarna de kieren en spleten en holtes en gaten en deuken. Na een tijd wordt het laagje fluwelig en maakt het vormloos wat afgelijnd was. Stofhoopjes worden pluizen die door de kamer waaien en op hun beurt, samenklittend, nieuwe structuren vormen. Een wemeling van stofjes in een straal zonlicht. De kamer wordt een spinnerij, waar de draden zich geduldig tot stofgordijnen weven. De muren bedekt met fijngeborstelde stofschilderijen – de geringste bries brengt ze tot leven, wiegend, in- en uitademend. Uit het parket zijn sprietten opgeschoten tot stofdistels, geleidelijk besneeuwd met kalk dat van het door vocht aangevreten plafond neerdwarrelt en onder iedere voetstap knarst. In een kamer die leidt naar een deur.

fluisterstem: Waar ben je?

Een hand duwt de deur open.

Een melkwitte lichtstraal doorklieft de volstrekt
zwarte kamer en ontploft in een gezicht.

Een negen etages hoog, grijswit woonblok met zevenentwintig woonunits. Vasthangend aan een ander, even saai woonblok, dat op zijn beurt weer aan een identiek woonblok vastzit, enz....

In de badkamer is de metaalblauwe muurverf gebarsten en opgekruld – heeft iets de muren verhit? Boven het bad is het douchegordijn half van de stang gegleden. Een roestspoor loopt over het email naar het afvoerputje. De muur lijkt onder de blauwe vlinders te zitten.

Een scherpe pijn in mijn scheenbeen, gestruikeld over blootliggende spijkers – de planken zijn van de vloerbalken gerukt. Ik trek de vitrage open. In een hoek van de kamer hebben bladeren zich opgehoopt, een opklimmende vlek in de kalk. Of is het een halfvergane deken? Van het bed zijn de poten op dwarsbalken gezet, zodat het in de kamer lijkt te zweven. Zo moe dat ik ga zitten op de rand van de

matras zonder de rugzak van mijn rug te halen. Me op mijn zij laat zakken. Even mijn ogen toe. Adem in. De geur van natte kalk. Adem uit. Hoe heten die vlinders, die met hun metalliek blauwe vleugels alweer? Hoe heet dat blauw?

Op weg naar hier heb ik bomen gezien die een vrijstaand huis hebben aangevallen. Ze waren steeds dichterbij het huis gegroeid, drukten zich tegen muren aan, om met hun wortels de fundamenten aan te tasten of om muren omhoog te duwen. Barsten waren door bakstenen en dak geschoten, ruiten uit hun sponningen gevallen, waardoor zand naar binnen was gewaaid en zaden hadden kunnen ontkiemen. Boompjes waren in kamers opgeschoten. Hadden plafonds doorboord en poreus gemaakt. Takken van verschillende bomen hadden elkaar gevonden. Hadden zich verstrengeld. Hadden muren in een wurggreep genomen zodat ze omvielen.

Op een eikentak zit een koolmees zijn veren te schikken. Het is een prachtige ochtend na de onrust van de nacht – de nacht die zo lang mijn geliefde tijd en ruimte is geweest, eindeloos en bodemloos en vol beloftes van vreugde en spanning en zoet gevaar. Door het open raam hoor ik het geruis van de eiken die zich uit het asfalt van de wegen of uit de voegen tussen de betontegels omhoog hebben geschroefd naar de zon. Met hun schors als olifantenhuid.

Ik schraap mijn keel, ga op de rand van het bed zitten en duw me overeind. Schud met mijn schouder tot de rugzak weer op de juiste plek hangt, waardoor de koolmees van zijn tak wegschiet. Ik plaats mijn voeten zorgvuldig op de vloerbalken om de kamer uit te gaan. Zonder geluid te maken. Een gekromde blik moet ik ontwikkelen, een die achter elke muur, elke deur, elke hoek kan kijken. Ik moet onthouden dat de zon hier tot na de middag binnenkomt – hoe zalig is het om me met zonlicht vol te laten lopen. Een bries gooit bloesemgeur door het open raam.

Een trilling, alsof er in de verte een helikopter hangt.

Geen idee hoelang ik me al in het gebouw bevind.

Wat ik me wel herinner: de weerzin van die ene taxichauffeur. Hoeveel geld ik hem ook bood, eerst schudde hij zonder me aan te kijken met zijn hoofd en daarna spuugde hij zonder me aan te kijken door het open raampje voor mijn voeten. Op zijn benen lag een matzwart handwapen. Toen ik bleef aandringen, reed hij over de punt van mijn linkerschoen alvorens weg te scheuren.

Verbazend hoeveel voedsel er nog in het gebouw is achtergebleven. Conserven met tonijn in olie, ravioli, cornedbeef, doperwten met boontjes, doperwten zonder boontjes, ananasschijven, appelcompote, Frankfurter worsten, halve perziken op sap, king crab, rode kidneybonen, zoetzure augurkenschijfjes...

Een uitgebrande woonunit. Alles zit onder roetverf.

Er bestaat een diertje met bolle, oranje ogen, dat 's nachts op grote hoogte een van zijn vele boomnesten verlaat op zoek naar eten. Met een lange, benige, ultradunne middelvinger trommelt het op boombasten om holtes te ontdekken, waarna het schors en houtvlees openbijt en er de verborgen larve met die naalddunne vinger uit peutert. Het dier is een lemuur, volgens de Romeinse overlevering een boosaardige geest.

Eerst meet ik alle ruimtes op van een woonunit. Zo ontstaat in mijn hoofd een om zijn as draaiend geometrisch lichaam waar met elke bijkomende kamer telkens een stukje uit groeit: ik kan het haast bekijken, betasten. Als ik merk dat de som van de delen kleiner is dan het geheel, moet ik op zoek naar openingen, kieren, spleten, die me een doorgang verschaffen naar verborgen ruimtes. Ik

ga als een lemuur te werk: tikkend op de muur, op zoek naar holtes. Ik verschuif meubels, indien aanwezig, naar het midden van de kamer. Ik fouilleer elke kamer systematisch, begin aan de ene kant van de kamer van onderen naar boven, en boven gekomen ga ik tikkend naar onderen, meter per meter opschuivend – mijn vingers en tenen in elke kier of aan elke uitstulpende baksteen, als bij een klimmuur. Soms voel ik me een archeoloog die dingen weer blootlegt met schoffel en borsteltje – hier is wat we al zo lang uit het oog zijn verloren. Ben ik op zoek naar spijkerschrift, hiërogliefen, potscher-ven, in houten sarcofaagjes verpakte diertjes? Ik vind geld, juwelen, plastic zakjes met bedwelmen- de middelen. Ik houd de objecten ter controle tus- sen duim en middelvinger, leg ze terug en sluit de holte weer af, alles anoniem. Resoluut sla ik het stof van mijn broek en zwier ik mijn rugzak over mijn schouder.

Op de muur zijn een vrouw en een man geschilderd. De vrouw draagt een witte jurk die van haar lichaam

af lijkt te gutsen, zo wervelend zijn de plooiën in de stof. Haar blonde haren flakkeren in de denkbeeldige wind, vol drama en extase. De man draagt een kosmonautenpak, inclusief glazen bokaal over het hoofd. Breed glimlachend heft hij de gespierde rechterarm in een levenskrachtige groet – de welvarende toekomst is begonnen. Achter en naast de man en de vrouw flitsen vierkanten, ruiten, cirkels en rechthoeken in blauw, oker, rood, geel, groen, bordeaux, een werveling die duizelingwekkende snelheid suggereert, utopie, optimisme, reizen van lichtjaren. De belofte dat we op weg zijn naar het allerbeste.

Deze muurschildering bevindt zich in een zaal ter grootte van enkele woonunits, een plek voor toespraken en applaus. De ruiten zijn naar binnen gevallen en liggen in turquoise scherven over de vloer verspreid, hier en daar bedekt met stroken mintkleurig behangsel dat van de muren is gegleden. Rechthoekige zaal. Hoge plafonds met geluidsabsorberende tegels – het merendeel losgekomen en op een hoop. Een zijbeuk met boogstructuur en pilaren. Onder een van de bogen, onder een grote, ijzeren haak die in de boog is gedreven, staat een stoel, scheefgetrokken door vocht. Het enige ob-

ject in de hele feestzaal op maat van een menselijk lichaam.

Zodra je de feestzaal uit gaat, zit er een meisje, net voorbij het strijklicht dat op de deuren valt, in het halfduister op haar hurken. Ze maakt zich zo klein mogelijk en tegelijk reikt ze naar de knoppen van de lift. Zwarte lange jurk, vlechten in het haar geweven, ze is uit een sprookje gevallen. Het meisje is met matte, zwarte verf gespoten, zo zwart dat het in de witte muur lijkt gebrand. Naast de inox deuren van de lift. Een sprookje waarin een schaduw zich van het bijbehorende lichaam heeft losgescheurd om een onafhankelijk leven te gaan leiden.

Miljoenen cicaden die gelijktijdig uit de grond kruipen.

Muren vol morphovlinders. Traag openen ze hun vleugels, de schubben breken het licht in glanzend blauw, terwijl andere vlinders hun vleugels sluiten

en door de bruine schutkleur op vochtvlekken lijken. Elke vlinder hanteert een eigen ritme, de muren wemelen.

Alles is weerkaatsing, flikkering, glans, geflonker, explosie, uitbarsting, nevel, plasma. Materie die zich probeert te ordenen.

Het gebouw waarin ik me bevind is door haarfijne wortels geperforeerd, door groene klauwtjes omklemd, overmeesterd door mossen en schimmels en algen en klimplanten en parasieten en bacteriën en miniatuurberkjes. Het gebouw zal, zoals een gezonken boot voor vissen, de ideale schuilplaats worden voor wezens, gevleugeld of niet, met een manier van denken die niets met die van de homo sapiens sapiens te maken heeft. Straks. Wanneer alle verhalen uitgestorven zullen zijn.

